

1. VINAŘI

V Břeclavi na jižní Moravě bydlí pan Dvořák a pan Novák, kteří jsou sousedé a zároveň vášniví vinaři. Jednoho dne se na prahu domku pana Dvořáka objevil pan Novák, který vyjádřil zájem o koupi jednoho z vinných sklípků, které pan Dvořák vlastní. Jelikož byl tento vinný sklípek již dlouhá léta zcela prázdný a nevyužívaný, sdělil pan Dvořák panu Novákovi, že mu vinný sklípek tedy prodá za cenu 200 000 Kč.

Jelikož nebyli ani jeden v oblasti práva zcela zdatní, rozhodli se o přípravu kupní smlouvy poprosit strýce Pepana, který za to ani nic nechťel – stačilo mu trochu kvalitního vína ze sklípků pana Dvořáka. Když strýc Pepan návrh kupní smlouvy dokončil, donesl ji oběma pánům k nahlédnutí.

„Proč se v té smlouvě nepíše nic o vinném sklípku, ale jen o nějakém pozemku?“ divil se pan Novák.

„Co je to za hloupou otázku?“ zasmál se strýc Pepan. *„Ty asi, Nováku, nečteš v zákonech jako já, víd? Představ si, že před pár lety vyšel úplně nový občanský zákoník. A ten má docela nové pravidlo, že stavba je součástí pozemku. Přišli s tím už staří Římané – říkali tomu ‚superfikus sólo cedit‘, ale s latinou na tebe chodit nebudu, stejně bys jí nerozuměl. No a protože je stavba součástí pozemku, tak abys prodal sklípek, musíš přece prodat pozemek, na kterém ten sklípek je, ne?“*

Ani jeden z pánů opravdu nerozuměl, co strýc Pepan říká, ale přesto smlouvu v písemné podobě podepsali, a nechali na něm, ať veškeré papírování spojené s prodejem vyřídí.

Otázky:

1. Mohl pan Novák na základě kupní smlouvy nabýt vinný sklípek do svého vlastnictví? Vysvětlete. (návrhem na vklad ani řízením u příslušného katastrálního úřadu se nezapomejte)
2. Pan Dvořák si byl vědom, že dlouhá léta opuštěný vinný sklípek je ve špatném stavu, a bál se proto, že by u něho mohl pan Novák prodej zpětně reklamovat. Strýc Pepan se začel do občanského záko-

níku a poradil mu, ať prodá nemovitost „úhrnkem“, tedy jak stojí a leží – tím, jak se dočetl, půjdou všechny vady k tíži pana Nováka. Pan Dvořák proto nechal do kupní smlouvy uvést, že se předmět převodu přenechává panu Novákovi právě tak, jak mu to strýc Pepan poradil. Za předpokladu, že došlo k platnému převodu vlastnického práva k vinnému sklípku, mohl poté pan Novák vůči panu Dvořákovi vady vinného sklípku namítat?

3. Pan Novák vinný sklípek řádně a platně zakoupil a začal v něm oficiálně pořádat za úplaty degustace, které jako vinař nabízel na svých webových stránkách. Na těchto degustacích pan Novák rovněž prodával účastníkům těchto degustací lahve vybraného vína. Následně jeden z účastníků degustace, který od pana Nováka zakoupil několik lahví vína, zjistil, že pan Novák nedisponuje příslušným podnikatelským oprávněním. Mohl takový účastník namítat neplatnost právního jednání ve vztahu k panu Novákovi, tj. kupní smlouvy k zakoupenému vínu?
4. Pokaždé, když pan Dvořák navštěvoval strýce Pepana a jeho manželku tetku Mařenu, donesl jim jako pozornost lahev vína. Jelikož je navštěvoval poměrně často, vždy dával pozor na to, aby vybral jedno z těch nejlevnějších. Peněz totiž neměl nazbyt, a co víc – jižní Moravu už dlouho obcházela strašák spotřební daně z tichého vína. Jednoho dne se ale pan Dvořák se strýcem Pepanem rozkmotřili, protože strýc Pepan v opilosti velmi hrubě urážel manželku pana Dvořáka. Pan Dvořák proto po hlasité hádce vyzval strýce Pepana, aby mu z důvodu jeho nevhodného chování vydal zpět všechna vína, která mu pan Dvořák v poslední době donesl během návštěv. Posuďte důvodnost nároku pana Dvořáka.
5. Strýc Pepan se oběma pánům představil jako právník a detailně jim poradil, jak mají kupní smlouvu sepsat a co mají uvést do návrhu na vklad vlastnického práva. Oba pánové mu nabízeli něco za odměnu, to ale strýc Pepan rezolutně odmítl. Strýc Pepan ale nevěděl, že jim poradil úplně špatně. Uvedený návrh na vklad proto katastrální úřad zamítl, a panu Novákovi tak vznikly „zmařené náklady“ tím, že uhradil správní poplatek za podání návrhu ve výši 2 000 Kč, aniž

by k zápisu vlastnického práva nakonec došlo. Posudte otázku vzniku odpovědnosti strýce Pepana za případnou škodu, která panu Novákovi vznikla.

Řešení:

1. Nemohl. Stavba je sice skutečně součástí pozemku podle § 506 o. z., zároveň ale platí, že (samostatnou) nemovitou věcí podle § 498 odst. 1 o. z. je mimo jiné i podzemní stavba se samostatným účelovým určením. Takovým druhem stavby je právě i vinný sklípek. Byl-li tedy kupní smlouvou převeden pozemek, na kterém se vinný sklípek nachází, došlo pouze k převodu tohoto pozemku, a nikoli vinného sklípku, který v předmětu kupní smlouvy nebyl uveden. Jinými slovy, vinný sklípek je samostatnou věcí, není součástí převáděné věci (pozemku), a proto nedošlo ke společnému převodu pozemku a stavby.
2. Pan Novák přesto mohl vůči panu Dvořákovi vady vinného sklípku namítat. Přenechání věci jak stojí a leží, tzv. „úhrnkem“ podle § 1918 o. z., se totiž použije pouze na „blíže nevymezenou množinu věcí, zpravidla nacházející se na určitém místě, bez ohledu na jakost, množství nebo váhu konkrétních předmětů“. U individuálně určených věcí, včetně nemovitostí, je taková doložka vyloučena, resp. nemá žádné právní důsledky (srov. NS 32 Odo 441/2003).
3. Z § 5 o. z. vyplývá, že kdo se veřejně nebo ve styku s jinou osobou přihlásí k odbornému výkonu jako příslušník určitého povolání nebo stavu, dává tím najevo, že je schopen jednat se znalostí a pečlivostí, která je s jeho povoláním nebo stavem spojena. Proti vůli dotčené strany přitom nelze zpochybnit povahu nebo platnost právního jednání jen proto, že jednal ten, kdo nemá ke své činnosti potřebné oprávnění.
Z citovaného ustanovení *a contrario* vyplývá, že sám (dotčený) účastník akce mohl neplatnost právního jednání namítat, a to právě z důvodu chybějícího podnikatelského oprávnění pana Nováka.
4. Pan Dvořák nemá nárok na odvolání daru pro nevďek podle § 2072 a násl. o. z., neboť lahev vína, a tím spíše lahev nevalné hodnoty, věnovaná k příležitosti návštěvy, nepředstavuje dar, ale pouze tzv. plnění ze společenské úsluhy podle § 2055 odst. 2 o. z. Jedná se o běžnou společenskou zvyklost a úmyslem stran rozhodně nebylo uzavírat smlouvu. Jelikož se nejedná o dar, není zde důvod pro jeho odvolání.

5. Strýc Pepan není odpovědný za škodu, protože tu není porušení žádné právní povinnosti. Nejedná se ani o naplnění skutkové podstaty podle § 2950 o. z. (škoda způsobená informací nebo radou), neboť rada nebyla poskytnuta za odměnu a ani nebyla škoda způsobena vědomě.

20. NA STARÁ KOLENA

Paní Mráčková byla starší paní, která si již užívala zaslouženého důchodu. Ačkoli měla děti a hned několik vnoučat, téměř nikdo z nich ji bohužel pravidelně nenavštěvoval, a žila proto úplně sama ve starém domě v malé vesnici. Na nic si ale nestěžovala – důchod jí vystačil na dobré živobytí a také na to, aby „něco ušetřila na svůj pohřeb“.

Jelikož byla na samotu již několik let zvyklá, o to více ji překvapilo, když jí jednoho dne donesla paní poštačka balíček od obchodní společnosti Pojišťovna neštěstí s. r. o., ve kterém našla vedle několika dokumentů sbírku CD své oblíbené dechovky. Paní Mráčková neváhala a nechávala CD s dechovkou pravidelně po světnici vyhrávat. Dokumenty, které byly součástí zásilky, nijak blíže nestudovala.

Šok přišel asi po půl roce, kdy paní Mráčková obdržela další dopis, který ale tentokrát přišel od okresního soudu. V dopise našla žalobu, ve které ji žalovala obchodní společnost Pojišťovna neštěstí s. r. o. na zaplacení částky ve výši 10 000 Kč s příslušenstvím proto, že neuhradila svůj dluh z pojistné smlouvy. Tato smlouva měla vzniknout tím, že obchodní společnost Pojišťovna štěstí s. r. o. zaslala paní Mráčkové návrh smluvní dokumentace k pojistné smlouvě, jejíž součástí bylo mimo jiné i prohlášení, že rozhodne-li si adresát zásilky ponechat dárek v podobě sbírky CD, dojde k uzavření pojistné smlouvy, jíž se adresát zavazuje platit pravidelné pojistné a další poplatky. Paní Mráčková nahlédla do dopisu, který před půl rokem obdržela, a opravdu – toto sdělení tam bylo napsáno, ale velmi malými písmeny, a proto je tehdy snadno přehlédla.

Společně se žalobou obdržela paní Mráčková tyto dokumenty:

- a) platební rozkaz na zaplacení částky 10 000 Kč s příslušenstvím, jehož součástí bylo poučení o tom, aby žalovaná do 15 dnů od doručení platebního rozkazu žalobkyni zaplatila příslušnou částku, nebo aby v téže lhůtě podala odpor u místního okresního soudu; a
- b) usnesení, kterým bylo žalované uloženo, aby se ve věci ve lhůtě 30 dnů ode dne uplynutí lhůty k podání odporu proti platebnímu rozkazu písemně vyjádřila a aby v případě, že nárok uplatněný v žalobě zcela neuzná, ve vyjádření vylíčila rozhodující skutečnosti, na

nichž staví svoji obranu, a k vyjádření připojila listinné důkazy, jichž se dovolává, popřípadě označila důkazy k prokázání svých tvrzení; a kterým byla poučena o tom, že jestliže se žalovaná bez vážného důvodu na tuto výzvu soudu nevyjádří a ani ve stanovené lhůtě soudu nesdělí, jaký vážný důvod jí v tom brání, má se za to, že nárok, který je proti ní žalobou uplatňován, uznává; a že v takovém případě soud rozhodne rozsudkem pro uznání.

Paní Mráčková byla sice seniorka v pokročilém věku, ale to jí nijak nebránilo v tom, aby bránila svá práva jako lev. I když jí už tělo nesloužilo jako za mlada, stále jí to páliło. Na papír proto sepsala formálně bezvadné podání, označené jako „*odpor proti platebnímu rozkazu*“, ve kterém uvedla: „*Proti tomuto platebnímu rozkazu podávám odpor.*“ Vlastnoručně podepsaný dokument poté v 15denní lhůtě donesla osobně na podatelnu příslušného soudu.

Když se paní Mráčková vrátila domů, věděla, že ji čeká vypořádat se ještě s druhým dokumentem. Žalobu si proto několikrát přečetla a poté sedla ke stolu, kde se jí opět podařilo dát dohromady formálně bezvadné podání, označené jako „*vyjádření žalované*“, ve kterém uvedla: „*Se žalobou nesouhlasím a žádám o nařízení jednání, kde vše osobně vysvětlím.*“ I druhé podání pak v 30denní lhůtě osobně doručila na podatelnu příslušného soudu.

Otázky:

1. Posuďte zákonnost platebního rozkazu.
2. Jaké procesní následky bude mít podání žalované paní Mráčkové, označené jako „*odpor proti platebnímu rozkazu*“?
3. Jaké procesní následky bude mít podání žalované paní Mráčkové, označené jako „*vyjádření žalované*“?
4. Jaké procesní následky by mělo podání žalované paní Mráčkové, ve kterém by žádala o prodloužení lhůty pro podání odporu proti platebnímu rozkazu? Přepokládejme, že žalovaná paní Mráčková vy-

čekávala na rozhodnutí soudu o prodloužení lhůty, a proto v původní 15denní lhůtě odpor proti platebnímu rozkazu nepodala.

5. Jaké procesní následky by mělo podání žalované paní Mráčkové, označené jako „*odpor proti platebnímu rozkazu*“, až po marném uplynutí lhůty pro podání odporu?

6. Žalovaná paní Mráčková podala řádný a včasný odpor proti platebnímu rozkazu, ale nechala marně uplynout lhůtu pro vyjádření k usnesení soudu. Soud proto rozhodl rozsudkem pro uznání. Žalovaná paní Mráčková podala včas proti rozsudku pro uznání odvolání, které odůvodnila tím, že rozhodnutí soudu prvního stupně spočívá na nesprávném právním posouzení věci, a tento důvod poté ve svém odvolání také podrobně vysvětlila. Jak soud o odvolání rozhodne?

Řešení:

1. Platební rozkaz byl vydán v rozporu se zákonem, neboť soud může podle § 172 odst. 1 o. s. ř. i bez výslovné žádosti žalobce a bez slyšení žalovaného vydat platební rozkaz, vyplývá-li uplatněné právo ze skutečností uvedených žalobcem. Podle judikatury Nejvyššího soudu platí, že: *„Uplatněné právo vyplývá ze skutečností uvedených žalobcem pouze v případě, že jejich posouzení samo o sobě vede k právnímu závěru o důvodnosti žalobního návrhu, tedy že žaloba je důvodná v plném rozsahu.“* (Srov. NS 32 Odo 382/2004.)

V tomto případě muselo být soudu zcela zjevné, že nárok žalobkyně uplatněný žalobou je nedůvodný. Paní Mráčková coby spotřebitel (viz § 419 o. z.) si žádnou finanční službu neobjednala, přesto jí obchodní společnost Pojišťovna neštěstí s. r. o. finanční službu plnila, a jedná se proto o neobjednané plnění podle § 1851 o. z. To znamená, že paní Mráčkové nevznikla žádná povinnost, a to ani povinnost za finanční plnění cokoliv platit.

2. Odpor byl obsahově bezvadný, formulace *„Proti tomuto platebnímu rozkazu podávám odpor.“* je zcela postačující, neboť odpor nemusí být nijak odůvodněn. Podle judikatury Ústavního soudu platí: *„Účinky odporu přitom nastávají bez ohledu na to, zda je odůvodněn; ke zrušení platebního rozkazu postačuje i pouhé konstatování, že je odpor podáván.“* (Srov. I. ÚS 2733/13.)

Podáním odporu se podle § 174 odst. 2 o. s. ř. platební rozkaz zruší a soud nařídí jednání.

3. Tzv. kvalifikovanou výzvou podle § 114b o. s. ř. soud ukládá žalovanému, aby se ve věci písemně vyjádřil a aby v případě, že nárok uplatněný v žalobě zcela neuzná, ve vyjádření vylíčil rozhodující skutečnosti, na nichž staví svoji obranu, a k vyjádření připojil listinné důkazy, jichž se dovolává, popřípadě označil důkazy k prokázání svých tvrzení.

Žalovaná paní Mráčková ale této výzvě dostatečně nevyhověla, neboť zcela rezignovala na vylíčení rozhodných skutečností i na připojení a označení důkazů. Následkem nesplnění této povinnosti, o kterém byla žalovaná paní Mráčková řádně poučena, je vydání rozsudku pro uznání podle § 114b odst. 5 a § 153a odst. 3 o. s. ř.

4. Lhůta pro podání odporu je pevně stanovena zákonem v § 172 odst. 1 o. s. ř. Jedná se proto o tzv. zákonnou lhůtu, kterou nelze podle § 55 o. s. ř. *a contrario* rozhodnutím soudu prodloužit. Marné uplynutí 15denní lhůty pro podání odporu podle § 172 odst. 1 o. s. ř. bude mít za následek nabytí právní moci platebního rozkazu podle § 174 odst. 1 o. s. ř.
5. Pozdě podaný odpor soud usnesením podle § 174 odst. 3 o. s. ř. odmítne. Platební rozkaz nabude podle § 174 odst. 1 o. s. ř. právní moci.
6. Podle § 205b o. s. ř. platí, že u odvolání proti rozsudku pro uznání jsou odvolacím důvodem jen vady uvedené v § 205 odst. 2 písm. a) o. s. ř. a skutečnosti nebo důkazy, jimiž má být prokázáno, že nebyly splněny předpoklady pro jejich vydání.

Žalovaná paní Mráčková opřela své odvolání proti rozsudku pro zmeškání o obecný odvolací důvod podle § 205 odst. 2 písm. g) o. s. ř. Odvolací důvody podle obecného ustanovení § 205 odst. 2 o. s. ř. ale nelze v odvolání proti rozsudku pro zmeškání použít, protože je zde zvláštní ustanovení § 205b o. s. ř., které výrazně omezuje okruh zákonných odvolacích důvodů.

Jelikož žalovaná v odvolání neuvedla způsobilý odvolací důvod podle § 205b o. s. ř., odvolací soud rozsudek pro zmeškání potvrdí (§ 219 o. s. ř.).